

Otázka: Senzomotorický vývoj dětí

Předmět: ZSV/Psychologie

Přidal(a): Marketa

1 Úvod

Pro svou seminární práci jsem si vybrala popis vývoje své patácti měsíční dcery. Základem pro dobrý vývoj dítěte je stabilní zázemí, dostatek lásky a pochopení. Dítě lépe prospívá, když má stálý režim a dobře funguje zpětná vazba ze strany rodičů. Vše toto se jí snažím dát v co největší míře a v co nejlepší kvalitě. V porovnání s vrstevníky je Sofie vyspělejší a citově více vyrovnaná.

Ve svých patnácti měsících váží 10,5Kg a měří 82cm. Její porodní váha byla 2,63Kg a výška 47cm. Už toto dokazuje, že ne vždy se dítě vyvíjí podle tabulek.

2 Vývoj motoriky

2.1 Hrubá motorika

Sofie se snažila udělat svůj první krok přesně na své první narozeniny. Stála na místě a jen zvedla nožku, ani ji neposouvala dopředu, jen se ji pokusila zvednout. Samozřejmě hupsla na zadek, ale pohled to byl krásný a načasování také. Je zvláštní jak rychle se to dítě mění před očima, ani to nestihneme postřehnout. Během pár týdnů už zvládá nejen chůzi, ale také běhá, překoná menší překážky a s přidržováním vyleze schody. Dokáže už vylézt na klouzačku a zklouznout se po zadečku i po bříšku.

Na posledním cvičení, kam chodíme pravidelně jednou týdně, objevila žebřiny a dokonce se jí povedlo i kousek vylézt.

V chůzi si je už tak jistá, že dělá různé roštárny. Třeba pokrčí nohy, předkloní se, ruce dá za záda a chodí jak slepička. Je na ní při tom užasný pohled a musím se vždy smát, když jí vidím, jak se takhle prochází po bytě. Umí také vylézt na gauč a z gauče na stůl. Kdyby bylo poblíž přistavěno něco vyššího, poleze dál.

Před asi dvěma týdny začala krásně přenášet i větší předměty jako například odrážedlo autíčko, koš od prádla, či kočárek pro panenky. Samozřejmě umí kočárek a autíčko tlačit dopředu, či táhnout po zpátku, v tom si je jistější, protože třeba kočárek nemá zatáčecí kolečka a jí se s ním špatně zatáčí, ale když jede po zadu, tak kočárek veze spíše po zadních kolečkách a vytočí se s ním lépe. Ještě nedávno nosila i míč a teď už s ním umí také hodit.

Zkouší také co všechno dokáže a z gauče přes opěradlo sahá po hračkách na zemi.

Už od doby, kdy začala sama ťapat, zvládá točit se dokola na říkanku Kolo, kolo mlýnský. Asi o měsíc později se dobře naučila simulovat pád na zadeček v části říkanky „udělalo bác“.

Dokáže přetočit dětský stůl vzhůru nohama. Ze začátku po něm chtěla ťapat, ale protože není ze spoda rovný, chůze bosou nohou po něm bolí. Když na něj vlezla poprvé, tak se asi v půlce zastavila a začala na mě volat a naříkat. Sundala jsem jí, ale chtěla to zkusit ještě jednou, tentokrát se mě ale držela za ruku. Sice nenaříkala, ale na jejím výrazu a tónu slůvek bylo vidět zjištění, že držet mě za ruku jí v téhle bolesti nepomůže, tak to raději vzdala a teď už jen zkoumá co se dá na nohy od stolu nandat.

S prvními krůčky zkoušela ťapat po různých terénech jako různé díry v chodníku, trávník, písčité cestě a hlavně místa, kde se tyto terény střídaly. Vše musela ozkoušet. Ráda chodí třeba po lavičkách, na cvičení maminek s dětmi mají vždy dětičky postavenou dráhu z různých vysokých laviček, či jiných překážek. Zpočátku se mě držela celou dráhu za ruku, teď už si více věří a na některých místech se mě pouští. Rovnováhu nedokáže udržet hlavně v místech kde má jakoby vyjít a sejít schod. Ale už jí také zkouším pouštět a nechat jí, ať si na to přijde.

Začíná napodobovat třeba způsob posazování. Na dětském hřišti, kam nejčastěji chodíme, jsou

různě vysoká a široká dřeva, aby po nich dětičky mohly lézt a jedno je blízko klouzačky, kde trávíme nejvíce času. Na tomto dřevě sedávám, abych byla Sofince co nejbližší a zároveň si mohla sama hrát s dětmi. A protože mě tam vidí sedět a chce dělat hačí jako maminka, přijde a posazuje se, ještě nedávno sedávala tím způsobem, že se nejprve chytla dřeva popředu a pak přes bok pokládala zadeček, ale vidí, že já to tak nedělám, tak se snaží posadit ze stoje pozadu. K dřevu nacouvává, někdy když to neodhadne couvá třeba i dva metry a když ucítí dřevo pod zadečkem, tak se posadí.

2.2 Jemná motorika

Ve svých patnácti měsících je Sofinka ještě hodně nesoustředěná, když něco dělá, ale den ode dne jdou u ní vidět pokroky. Třeba když trénuje s vypínačem od světla. Při prvním setkání s vypínačem jen tak mačkala a ani pořádně nekoukala co mačká, ale už kouká, že tam kde vypínač vyčnívá to jde zmáčknout a kouká, aby se prstíkem trefila na to místo. Při skládání pěnových puclíků už se také dokáže lépe soustředit a kouká, kam by to kolečko mohlo padnout. Ještě nedosadí tvary k sobě, ale už dokáže lépe sledovat s čím si vlastně hraje. Umí už převzít i více drobných předmětů do ruky a uvolnit ručičku, když chce převzít něco dalšího.

Už si občas i kreslíme, zatím tedy jen čárá a když nekoukám tak né jen na papír. Více než pastelky jí však baví propisky, s těmi totiž může i cvakat.

Baví ji hračka, kterou mají u dětské doktorky v čekárně. Jsou to korálky na prpletených drátkách. Setkala se s ní třikrát a už ví, co s ní má dělat. Snaží se pracovat i s jinými drobnými předměty, jako jsou třeba sponky. Chce být samozřejmě krásná, tak si je dává do vlasů, vlastně si je jen položí na hlavičku. S jezdcem od zipu jí to jde lépe, než se sponkami. Krásně si drobného jezdce chytí mezi dva prstíky a jezdí s ním po zipu.

3 Vývoj poznávacích procesů

3.1 Vnímání

Už od prvního setkání s různými předměty Sofinka poznává věci spíše pohledem. Většina dětí vše strká do pusy. Ona ne, samozřejmě se ani tento způsob poznávání věcí v ní nezapře, ale je to velmi málo často. Ráda něco žvýka spíše jen v období, kdy se jí prořezávají zoubky. Jinak ze všeho nejvíce zatím používá pozorování. Třeba u jídla - nejí mi syrovou zeleninu a ovoce, prostě se jí nelíbí. Až když viděla, že jahody trhám z keříku, tak je ochutnala a od té doby je má ráda, ale nic jiného jíst nechce. Nyní, když třeba v reklamě jsou jahody, tak pozná, že je to ňami. Skvěle už rozpozná, když jí chci obalamutit. Když si občas dovolím brambůrky a ona po mě chce, abych jí taky dala, nenápadně vyhrabu něco jiného, co už papat smí a dám jí to, jen si to prohlédne a začne kňourat. Jednou mi vyhrabala pytlík s brambůrkami z tašky a ochutnala je. Od té doby si to pamatuje, ačkoliv jsem jí už znovu nedala a dávám větší pozor, aby se k nim nedostala, jakmile vidí jakýkoliv pytlík s brambůrky, mermomocí ho prostě chce.

Dokáže vnímat i více věcí najednou. Věčně nám doma hrají dětské písničky s klipy. Poslouchá ty písničky a u toho si velmi soustředěně s něčím hraje. Najednou zaslechne nějakou její oblíbenou reklamu z vedlejší místnosti a běží tam. Nebo zaslechne zvuk z chodby, třeba jak někdo zavírá dveře a začne dělat „haf haf“, protože si pamatuje, že často na chodbě chodí někdo ze sousedů s pejskem.

Sofie je velmi vnímavá a jde vidět, že i dosti inteligentní. Vnímá pěkně i vztahy lidí. Přesto, že žijeme sami, chápe, že by měla mít nějakého tatínka. Když vidí kamarádku s jejím přítelem, jde vidět, že nad tím přemýšlí. Pak si třeba venku nějakého tatínka hledá. Jednou chytila cizího pána za ruku a šla s ním, pak zas zkoušela v obchodě na jiného volat tati.

Překvapila mě, když jí bylo třináct měsíců. Večer se vzbudila a došla ke dveřím do kuchyně, ale nešla za mnou. Stála za dveřmi a škvírou mě pozorovala, když jsem se na ni chtěla podívat, tak ještě zacouvala do stínu dveří. Chtěla jsem dělat, že o ní nevím, ale tolik mě to pobavilo, že jsem to nevydržela a musela jsem se na ni podívat ještě jednou a smát se. Pak se taky začla smát a šla za mnou. Ještě teď, když si na to vzpomenu, tak si říkám, co se jí asi honilo hlavou. Ta potřeba zjistit, co tam ta máma dělá, když neleží u mě. Právě na tomto příkladu jde vidět, jak děti chápou a vnímají více, než si myslíme.

Jak dobře chápe a vnímá jde vidět třeba i na tom, že pozná na co kouká v televizi a

pojmenovává to (pokud to teda umí pojmenovat). Koukala na pohádku, kde táhli vlci saně a povídá: „, Pes, řap řap, brm brm.“ V tu chvíli sem jí musela pochválit, jak je šikovná a popsat jí to ještě normální slovy a zopakovat to po ní i tou její řečí, aby věděla, že jí rozumím a podpořila jí tak v její komunikaci se mnou.

3.2 Paměť

Myslím, že moje Sofinka má skvělou paměť. Na fotce z foťáku poznala svého tátu přesto, že ho několik měsíců neviděla a v době kdy ho viděla to vypadalo, že ani ještě nevnímá, že tatínka má a viděla ho jen krátce. Pamatuje si i cestu k její tetě. Jely jsme s kočárem tou cestou a ona začla říkat „teta, teta“, po chvílce začla ukazovat na jeden z domů a začla mi něco povídat, když jsem jela dál a nereagovala, pořád ukazovala na to samé místo a ještě zvýšila hlas, ve kterém bylo slyšet i trochu viděšený tón. Podívala jsem se na ten dům a došlo mi, že je podobný tomu, ve kterém bydlí moje sestra a že se Sofinka viděla, že jsem to přejala. Opět jsem byla velmi překvapená a skoro dojatá, protože to, jak krásně to umí podat, i když svojí řečí, ale naprosto skvělou intonací, je prostě úžasné.

3.3 Pozornost

Pozornost nedokáže udržet příliš dlouho. Má tedy někdy světlé výjimky, kdy si třeba deset i patnáct minut v kuse hraje s určitou věcí. Bývají to především jednoduché skládačky jako nasazování kroužků, nebo pěnové puzzle. Už se dokázala i půl hodiny soustředit na hru s panenkou. Dávala jí do vlasů sponečky a gumičky a věšela jí na krk náhrdelník. Většinou ale činnosti často střídá. Je dosti divoká, mezi jejími vrstevníky jsou většinou děti klidnější a soustředěnější. Ona se rychle rozjančí a pak obtížněji zklidňuje.

3.4 Představitivost

Má skvělou představivost a dokáže jí využít i ve hře. Krmí panenku, nebo plyšáky z mističky, ve které nic není. Dokonce za ně i povídá a říká za ně mňam. Dává je čůrat i na nočník. Občas si i představuje, že něco bere na stole a dá mi to ochutnat, pak na mě kouká a žvýká pusou, jako že mám kousat a pak mi řekne mňam, abych řekla jak je to dobrý.

3.5 Myšlení a řeč

V řeči se Sofinka velmi dobře rozvíjí. Slova která zná umí použít, když chce něco zdělit a nejsou to jen základní slova jako pítí, papat, spát. Byly jsme s polu koukat na to jak jede vláček. Pak každému koho potkala povídala, že viděla vláček a že jel. Řekla to krásně tou svojí řečí. Nejprve něco povídala tou svojí dětskou řečí a do toho použila slovo vlak a brm brm. Tak krásně to řekla, že jí dokonce i ti cizí idé rozuměli a věděli co jim povídá.

V čekárně u doktora jsme potkali pána a Sofinka na něj tak kouká a pak se ho ptá „auto“? Došlo mi, že vidí spojitost mezi tím pánem a autem, protože ví, že její dědeček jezdí autem.

V parku zas jednou pozorovala listy na zemi a pak se podívala nahoru, pak zase na zem, pak zas nahoru a ukázala prstem na větvě stromů a k tomu mi něco povídala opět tou svojí řečí. Bylo vidět, že pochopila, že ty listy padají z těch stromů.

Umí si říct, když chce pustit písničky a ví na co v nich kouká a co v nich spívají. Když chce třeba písničku Či a či a čičiči, říká samozřejmě čiči a když kouká na ten klip, tak mi ještě sdělí, že tam je čiči a dělá mňau. Popisovala mi písničku jede jede mašinka: „Ede, brm brm, ede, ššš.“ a zbytek tou její řečí.

Umí už spoustu zvířátek, akorát začala hodně vnímat a pozorovat více zvířátek v knížkách, venku, nebo v televizi a chce vědět co to je, tak se jí to začalo občas trochu plést. Když ještě neuměla říct kůň a někde nějakého viděla, začla dělat zvuky koně, aby mi sdělila, že tam je kůň.

Občas se jí také stává, že chce něco říct a spletou se jí slova, nebo se jí to slovo pomotá. Když

sem učila říkat vlak, a poprvé se jí povedlo ho po mně zopakovat, měla jsem radost a pochválila jí za to. Na jejím výrazu byla také vidět radost. Tak jsem jí tedy ještě jednou pobídla a říkám jí „vlak“. Ona se tak zasoustředila, aby se jí to povedlo stejně dobře jako předtím, a s vážným a velice soustředěným výrazem z ní po chvílce vypadlo „kama“.

Během psaní této práce začala Sofinka používat zdobněliny. Naučila jsem ji jen zdobnělinu slova mimi – miminko. Během dvou dnů si od toho odvodila slovo maminko a začala mi tak říkat, další odvozeninou je slovo ňaminko, nebo haminko. Tak začala nazývat kojení. Je skvělé, jak si to dokázala sama odvodit a usoudit, že tyto podoby slova bude používat, aby pojmenovala něco co má ráda, nebo je jí to příjemné.

4 Citový vývoj

Sofinka je velmi impulzivní a jde vidět, že některé své emoce špatně zvládá. Pokud se jí něco nedaří propukne u ní úplné zoufalství a ona neví co má dělat. Začne se vztekat a mám pocit, že se vzteká i z důvodu, že se cítí, tak jak se cítí a to se jí nelíbí.

Jednou z negativních emocí, co občas prožívá je strach, ale ten má jen z doktorů. Jakmile vidí někoho v bílém plášti, začne kroutit hlavičkou a říkat ne.

Až na tyto pocity, které nejsou až tak časté a pomalu se učíme je zvládat, je velmi vyrovnaná a spokojená. Jde vidět, že je i sebejistá. Převažují u ní kladné emoce. Je veselá, rozdává radost a podělí se o své pocity s ostatními.

Stejně jako negativní, tak i ty kladné emoce jsou na ni občas příliš silné a ona neví, jak s nimi naložit. Snažím se ji usměrnit a upoutat její pozornost na něco jiného.

Je soustředěná spíše na sebe, nedokáže ještě soucítit s ostatními. Zatím spíše pozoruje, co se děje. Například, když mě rozbere film, neví jak má reagovat, začne se smát a začne mě napodobovat. Pokud vidí plakat jiné dítě, tak ho pozoruje a přemýšlí, pak ho začne napodobovat. Pokud se všichni smějí, tak se směje také, ale řekla bych, že je to také zatím spíše napodobování. Jsou to však první kroky k empatii.

Umí projevít, že má někoho ráda. Byl u nás na návštěvě její děda a ona mu šla hned ukazovat svoje hračky, pak se na něj zahleděla a chtěla ho pohladit. Byla si přitom však nejistá, protože koukal jinam, než na ní, tak natáhla ruku k němu a pak ji zase dala pryč. Viděla jsem u ní tu potřebu, říct mu, že ho má ráda. Nebylo to podvědomé ale plně si uvědomovala co cítí a jak to má dát najevo. Má takové chvílky i pokud chce projevít lásku mně. Najednou se pozastaví, podívá se na mě tím jejím vážným uvědomělým pohledem a pohladí mě, nebo mě obejmě, nebo mi dá pusku. Převažuje u ní ale spíše podvědomé projevování citu, kdy to dělá impulzivně a nekontrolovaně.

5 Sociální vývoj

Jako asi u každého dobře prospívajícího dítěte se u ní projevuje separační úzkost. Jeden čas měla období, že jsem se nesměla zastavit s žádnou paní či kamarádkou, když seděla v kočáře. Měla strach, že jí opustím a nechám té paní. Vyložila jsem si to tak, že se jí muselo něco zdát, protože to propuklo z ničeho nic a vím, že jsem jí ani podobné situaci nevystavila. Opouštím jí jen jednou týdně, když jedu do školy a to za úplně jiných okolností. To už má také naučené. Jakmile ráno zastaví děda u nádraží a já vystoupím, už ví že bude celý den beze mě a začne plakat. Pak si ji ale převezme babička a zabaví ji. Vždy pláče jen krátce, bála jsem se, že to bude snášet hůře.

S ostatními dětmi je ve svém živlu, hlavně pokud s ní dělají rošťárny. Nabádá je k vrtění hlavou, dupání na místě, či děláním čertíka. Když to po ní zopakují, začne se smát a vymyslí něco jiného, k čemu by je mohla vybýdnout a kouká, zda to po ní opět opakují. Nechce se s nimi však dělit o hračky. Hlavně pokud jsou u nás na návštěvě. Najednou chce všechny svoje hračky, ať si vezmou jakoukoliv, tak ona jde, zařve na ně ne a hračku si vezme. Nelíbí se mi to u ní, ale bohužel to nezměním, hlídá si svoje a je to období, které musí samo odeznít. Snažím se jí jen nabádat aby se o věc podělila, a aby děti pohladila, a tak si k nim získala trochu vztah.

6 Jáství

Začíná si uvědomovat sama sebe. Učím jí samostatnosti a tak si spoustu věcí nejen dokáže, ale chce dělat sama. Začíná se poznávat i tělesně. Ví kde má oči, uši, nos a pod.

7 Vůle

Ačkoliv období první vzdoru by mělo přijít až okolo třetího roku, mám pocit, že u nás už se projevuje. Trvá několik týdnů a cokoliv jí řeknu, tak prostě NE. Je vzdorovitá, i když já se snažím vyhybat zákazům. Nějakou dobu se tento vzdor stupňoval až do té míry, že když já začnu dělat třeba paci paci a nevybízím jí k tomu, aby to dělala taky, začne na mě stejně křičet ne. Možná jen zkouší, jestli jí budu poslouchat a dělat to co chce. Momentálně vzdor začíná ustupovat.

8 Závěr

Jsem velmi spokojená a pyšná na to, jak se má dcera vyvíjí. Asi jako každá matka se obávám, abych při její výchově neudělala nějakou chybu. Snažím se tedy své dceři co nejvíce naslouchat a myslím, že zatím si vedeme obě dobře. Myslím že mohu říct, že mé dítě je jedinečné a výjimečné. Každé dítě je pro jeho matku jedinečné a výjimečné, a tak by každá měla k němu i přistupovat.

Zdroje:

- učební materiály
- vlastní zkušenost